

پیمان قناعتی فرد: | کوچ نفتی‌ها از صنعت نفت

پیمان قناعتی فرد : نوامبر گذشته بود که شرکت توتال انرژی که دفتر ستادی آن در کشور فرانسه واقع است، قراردادی بلندمدت با «سمکو ماریتایم» دانمارکی صرفاً به منظور تامین نیروی انسانی جهت خدمات ساخت و ساز تاسیسات دریایی خود در بخش دانمارکی دریای شمال منعقد کرد. امضای این قرارداد و تفاهم‌نامه‌های مشابه، حکایت از مهاجرت تدریجی نیروی انسانی متخصص در حوزه نفت و گاز، به سمت صنایع مرتبط با انرژی‌های تجدیدپذیر دارد

واقعیت این است که در فاصله ۱۰۰۰ ای کوتاه پس از شیوع ویروس کرونا، کسب‌وکارهای مرتبط با انرژی‌های خورشیدی، بادی، زمین‌گرمایی (ژئوترمال) و دیگر انرژی‌های سبز و جایگزین، در جذب کارگران و نیروهای متخصص فنی و اقتصادی شاغل در شرکت‌های مرتبط با سوخت‌های فسیلی، بسیار موفق عمل کردند. چند سالی است شاهد آن هستیم که کارگران فعال در صنایع مرتبط با سوخت‌های فسیلی به ویژه نفت و گاز، همزمان با تضعیف شرکت‌های نفتی، به فعالیت در صنایع مرتبط با حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر روی آورده‌اند. نیویورک تایمز می‌نویسد: «ایما مک‌کانویل» از اینکه در سال ۲۰۱۷ به عنوان زمین‌شناس به استخدام اکسون موبیل درآمد، بسیار هیجان‌زده بود. دیری نپایید که او در یکی از هیجان‌انگیزترین و پرسودترین پروژه‌های این شرکت، یعنی یک ابرمیدان نفتی در گویان مشغول به کار شد.

اما پس از ریزش قیمت جهانی نفت در طول همه‌گیری کرونا، تنها از طریق یک تماس ساده ویدئویی آن‌هم در پایان سال ۲۰۲۰، از کار برکنار شد. مک‌کانویل به یاد می‌آورد برای چند لحظه به واسطه شوک حاصل از این خبر ناگهانی، مات و مبهوت مانده‌است. با این حال، شوک وارد شده به او مقطعی و کوتاه‌مدت بود. تنها چهار ماه بعد، مک‌کانویل در «فروو»، یک شرکت نوپا در هیوستون که هدف آن بهره‌برداری از انرژی زمین‌گرمایی در لایه‌های زیرین سطح زمین بود، مشغول به کار شد. او در حال حاضر، بر پروسه طراحی دو پروژه جدید فروو واقع در نوادا و یوتا نظارت کرده، ضمن آنکه درآمد به مراتب بالاتری نسبت به شغل پیشین خود در اکسون‌موبیل دارد. به باور مک‌کانویل، همه‌گیری کرونا به او اجازه دگردیسی و پوست‌اندازی حرفه‌ای داد. کووید نه تنها برای او بلکه برای بسیاری از همکارانش، محرک و انگیزه‌ای قوی برای فعالیت در حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر به حساب می‌آید.

اخراج گسترده نیروی کار در ۲۰۲۰

نیویورک تا یمز در ادامه گزارش خود آورده است؛ شرکت‌های معظم نفت و گاز دنیا تنها در سال ۲۰۲۰، تقریباً ۱۶۰ هزار کارگر خود را اخراج کردند. این شرکت‌ها همچنین در طول دو سال گذشته بودجه انقباضی اختیار کرده و نیروی کار جدید به مراتب کمتری را به استخدام خود درآوردند. در نقطه مقابل، بسیاری از کسب‌وکارهای مرتبط با انرژی‌های تجدیدپذیر در پی عبور از شوک اولیه همه‌گیری کرونا، به سرعت گسترش یافته و زمین‌شناسان، مهندسان و سایر کارگران فعال در اکسون و شورون را جذب کردند. در حال حاضر بیش از نیمی از ۳۸ کارمند فروو از شرکت‌های سوخت فسیلی، از جمله بریتیش پترولیوم، هس و چسپیک انرژی، جذب این شرکت شده‌اند.

مهاجرت زیرپوستی نیروی کار به انرژی‌های سبز

مدیران و کارگران مراکز انرژی در هیوستون، دالاس و سایر مناطق از این دست، اذعان دارند که جریان ثابتی از نیروی کار قصد مهاجرت از حوزه سوخت‌های فسیلی به مشاغل مرتبط با انرژی‌های تجدیدپذیر را دارند. هرچند ردیابی آماری چنین تحرکاتی در مقیاس وسیع تر کاری دشوار است، اما شاخص‌ها از رشد این‌گونه جابه‌جایی‌ها در چند سال اخیر خبر می‌دهند. واقعیت این است که هنوز آمار اشتغال فعال در صنایع نفت، گاز و زغال‌سنگ به سطح قبل از همه‌گیری بازنگشته است، اما تعداد مشاغل مرتبط با حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر، از جمله

انرژی‌های خورشیدی، بادی، زمین‌گرمایی و حتی صنعت باتری (برای ذخیره‌سازی انرژی)، در حال افزایش روزافزون است. صنعت نفت و گاز جهان در سال‌گذشته تقریباً ۷۰۰ هزار کارگر یعنی حدود ۲۰ درصد کمتر، در مقایسه با سال ۲۰۱۶ در اختیار داشت. بخش عمده‌ای از این کاهش مربوط به کندشدن روند اکتشاف، حفاری و حتی توسعه سیستم مکانیزه بخش نفت بود. در مقایسه، اشتغال در بخش انرژی بادی تنها در حواصل سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۱، نزدیک به ۲۰ درصد رشد را تجربه و در مجموع به بیش از ۱۱۳ هزار کارگر و تکنیسین رسیده است.

پایان سیطره سوخت‌های فسیلی

در بیش از ده‌ها مصاحبه آماری، کارکنان و مدیران فعال در بخش انرژی اعلام کردند که به انرژی‌های تجدیدپذیر روی آورده‌اند زیرا احساس می‌کردند دوران طلایی صنایع نفت و گاز سپری شده است. برخی دیگر اظهار کردند که دیگر مایل به تحمل فراز و فرود شدید در قیمت‌های نفت و گاز، استخدام هیجانی و سریع و به دنبال آن سیل اخراج‌ها نیستند. بسیاری دیگر نیز اظهار کردند که نگرانی در مورد تغییرات آب‌وهوایی که عمدتاً ناشی از سوزاندن سوخت‌های فسیلی است، عاملی مهم و انگیزشی در تصمیم آنها بوده است.

نیویورک‌تایمز در ادامه می‌نویسد: حوزه تخصصی فعالیت «ژان پل بیبی» پیش از اینکه در اوایل همه‌گیری کرونا اخراج شود، اجاره زمین مناسب برای بهره‌برداری شرکت‌های نفت و گاز بود. ژان پل در حال حاضر با «انل نورد آمریکا» همکاری دارد، شرکتی ایتالیایی که در زمینه توسعه پروژه‌های تجدیدپذیر فعالیت می‌کند. ژان پل می‌گوید: زمانی که حفاری‌های شیل رونق داشت، درآمد خوبی نصیب او می‌شد، اما وقوع رکود ورق را برای او و بسیاری از همکارانش برگرداند. او باور دارد، سوارشدن بر موج درآمدی ناشی از سوخت‌های فسیلی مقطعی است، موضوعی که در مورد انرژی‌های تجدیدپذیر اما، به مراتب پایدارتر است.

بسیاری از کارگران، از جمله برق‌کارها، مهندسان ساخت و ساز فراساحلی، متخصصان فناوری اطلاعات و نقشه‌برداران محیط زیست، می‌گویند مهارت‌هایی که در مشاغل مرتبط با نفت و گاز به دست آورده‌اند اکنون به خوبی به کمک آنها در حوزه انرژی‌های

تجدید بخش پذیر آمده است. میگل فبرس، مهندس نفت که ۱۹ سال در صنعت سوخت های فسیلی فعالیت کرده و اکنون برنامه ریز ارشد پروژه های بادی و خورشیدی در شرکت انل است، گفت: «اصول کار در دو حوزه مشترک و یکسان است. ما فونداسیون ها را می ریزیم، توربین ها را نصب می کنیم، بستر کار را آماده می کنیم و در نهایت برای انتقال انرژی قابل کشی می کنیم.»

افق سرمایه گذاری در انرژی های تجدید بخش پذیر

با استناد به آمار رسمی، شرکت هیوستون که از نظر جغرافیایی در میان طیف وسیعی از کسب و کارهای بزرگ نفت و گاز قرار گرفته، بالاترین میزان سود را به خود اختصاص داده است. این شرکت در تلاش است تا کسب و کارهای تجدید پذیر بیشتری را به سرمایه گذاری در شهر هیوستون ترغیب کند. نتایج حاصل از یک مطالعه اخیر برای این شرکت توسط گروه مشاوره مدیریت مک کینزی نشان داد که در حواصل سال های ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۰، تعداد ۱۲۵ هزار شغل در زمینه اکتشاف، تولید و احداث خط لوله نفت تنها در منطقه هیوستون، از بین رفته است که کاهش ۲۶ درصدی را در مقایسه با میانگین بلند مدت نشان می دهد. نتایج حاصل از این مطالعه هشدار می دهد که ممکن است بسیاری از مشاغل سنتی در حوزه انرژی های فسیلی، طی سه دهه آینده وجود خارجی نداشته باشند.

در همین ارتباط، «جین استریکر»، معاون ارشد انتقال انرژی در شرکت هیوستون و یکی از مدیران سابق بریتیش پترولیوم، باور دارد اوضاع نیروی کار در آینده بسیار متفاوت تر از آنچه امروز به نظر می رسد، خواهد بود. او خاطرنشان کرد که ده ها استارت آپ از سال ۲۰۲۰ افتتاح یا به هیوستون نقل مکان کرده اند که برخی از آنها تا ۵۰ نفر پرسنل نیز دارند. کووید به عقیده استریکر، فرصت های زیادی را ایجاد کرد. قبل از همه گیری تقریباً هیچ فردی برای سرمایه گذاری در حوزه نفت و گاز پا پیش نمی گذاشت، زیرا افق بازدهی مناسبی برای این صنعت متصور نبود. در آن شرایط، نقدینگی هنگفتی در جامعه به دنبال فرصتی جدید برای سرمایه گذاری بود. مدیران شرکت های مرتبط با انرژی های تجدید پذیر جملگی اذعان دارند حضور در هیوستون به آنها کمک کرده است تا بتوانند نیروی کار متخصص را از صنعت سوخت های فسیلی، جذب خود کنند. با این شرایط، آینده صنعت نفت و گاز در زمینه جذب و نگهداشت نیروی کارآمد در تمامی رده ها، از مهندس و تکنیسین گرفته تا کارگر و کارمند لجستیکی، با اما و اگرهای فراوانی روبه روست.